

**UNIVERSITATEA
DIN CRAIOVA**

DOCTOR HONORIS CAUSA

R^ob^erT Wⁱlson

CRAIOVA
Iunie 2014

*Teatrul Național
„Marin Sorescu”
Craiova*

The New York Times l-a descris pe Robert Wilson ca pe „o figură impunătoare în lumea teatrului experimental și un explorator al utilizării timpului și spațiului pe scenă. Transcendând convențiile teatrale, el atrage alte arte grafice și de spectacol, care fuzionează într-o tapițerie de imagini și sunete.”

Născut în Waco, Texas, Wilson a fost educat la Universitatea din Texas și la Institutul Pratt din Brooklyn, unde a descoperit un interes pentru arhitectură și design. A studiat pictura cu George McNeil la Paris și apoi a lucrat cu arhitectul Paolo Solari în Arizona. Mutându-se la New York City pe la mijlocul anilor 1960, Wilson s-a găsit atras de arta coregrafilor pionieri ca George Balanchine, Merce Cunningham și Martha Graham, printre alții. Până la 1968, a reușit să adune un grup de artiști cunoscuți ca The Byrd Hoffman School of Byrds, și împreună lucrau și jucau într-o clădire de apartamente în Manhattan-ul de jos, pe Spring Street 147.

Artele spectacolului

În 1969, două dintre marile producții ale lui Wilson au apărut în New York City: *The King of Spain* (Regele Spaniei) la Anderson Theater, și *The Life and Times of Sigmund Freud* (Viața și timpurile lui Sigmund Freud), care a avut premiera la Academia de Muzică Brooklyn.

În 1971, Wilson a fost aclamat internațional pentru *Deafman Glance* (Le Regard du Sourd, Privirea celui surd – n.tr.), o operă mută realizată în colaborare cu Raymond Andrews, un talentat băiat surdo-mut pe care Wilson îl adoptase. După premiera de la Paris a operei, suprealistul francez Louis Aragon a scris despre Wilson că „este ceea ce noi, din care suprealismul s-a născut, am visat că va veni după noi, și va merge mai departe decât noi.” Wilson a urmat apoi să prezinte numeroase producții aplaudate în întreaga lume, inclusiv spectacolul de șapte zile *KA MOUNTain and GUARDenia Terrace* în Shiraz, Iran (1972); *The Life and Times of Joseph Stalin* (Viața și timpurile lui Iosef Stalin), o operă mută de 12 ore jucată în New York, Europa și America de Sud (1973); și *A Letter for Queen Victoria* (O scrisoare pentru Regina Victoria) în Europa și New York (1974-1975).

The New York Times described Robert Wilson as “a towering figure in the world of experimental theater and an explorer in the uses of time and space on stage. Transcending theatrical convention, he draws in other performance and graphic arts, which coalesce into an integrated tapestry of images and sounds.”

Born in Waco, Texas, Wilson was educated at the University of Texas and Brooklyn’s Pratt Institute, where he took an interest in architecture and design. Moving to New York City in the mid-1960s, Wilson found himself drawn to the work of pioneering choreographers George Balanchine, Merce Cunningham, and Martha Graham, among other artists. By 1968 he had gathered a group of artists known as The Byrd Hoffman School of Byrds, and together they worked and performed in a loft building at 147 Spring Street in lower Manhattan.

Performing Arts

In 1969 two of Wilson’s major productions appeared in New York City: *The King of Spain* at the Anderson Theater, and *The Life and Times of Sigmund Freud*, which premiered at the Brooklyn Academy of Music.

In 1971 Wilson received international acclaim for *Deafman Glance* (Le Regard du Sourd), a silent opera created in collaboration with Raymond Andrews, a talented deaf-mute boy whom Wilson had adopted. After the Paris premiere of the work, French Surrealist Louis Aragon wrote of Wilson, “he is what we, from whom Surrealism was born, dreamed would come after us and go beyond us.” Wilson then went on to present numerous acclaimed productions throughout the world, including the seven-day play *KA MOUNTain and GUARDenia Terrace* in Shiraz, Iran (1972); *The Life and Times of Joseph Stalin*, a twelve-hour silent opera performed in New York, Europe, and South America (1973); and *A Letter for Queen Victoria* in Europe and New York (1974-1975).

În 1976 Wilson s-a alăturat compozitorului Philip Glass pentru a scrie spectacolul de referință *Einstein on the Beach* (*Einstein pe plajă*), care a fost prezentată la Festivalul d'Avignon și la Metropolitan Opera House din New York, spectacol care de atunci a fost reînviat pentru trei turnee mondiale în 1984, 1992 și 2012-2014.

După *Einstein*, Wilson a lucrat din ce în ce mai des cu teatre și case de operă europene. Producțiile sale erau frecvent prezentate la Festival d'Automne la Paris, Schaubühne din Berlin, Teatrul Thalia din Hamburg, și Festivalul Salzburg, printre multe altele. La Schaubühne a creat *Death Destruction & Detroit* (1979) și *Death Destruction & Detroit II* (1987); la Thalia a prezentat patru compoziții muzicale inovatoare: *The Black Rider* (1991), *Alice* (1992), *Time Rocker* (1996), și *POetry* (2000).

La începutul anilor 1980 Wilson a dezvoltat ceea ce încă poate fi numit cel mai ambițios proiect al său: multinaționala epopee *the CIVIL warS: a tree is best measured when it is down* (*Războaiele civile: un copac se măsoară mai bine când e căzut*). Creat în colaborare cu un grup internațional de artiști, Wilson și-a plănuit opera ca piesă centrală a Festivalului Olimpic de Arte din 1984 de la Los Angeles. Deși întreaga epopee nu a fost văzută în întregime niciodată, părți individuale ale ei au fost produse în Statele Unite, Europa și Japonia. Robert Wilson a proiectat și regizat opere La Scala din Milano, la Metropolitan Opera din New York, Opera Bastille din Paris, Opera Zürich, Opera de Stat Hamburg, Opera Lirică din Chicago, Houston Grand Opera și Bolshoi din Moscova, printre altele.

A prezentat adaptări inovatoare după scrierile unor autori ca Virginia Woolf (*Orlando*, Berlin, 1989), Henrik Ibsen (*When We Dead Awaken*, Cambridge Mass., 1991; *Lady from the Sea*, Ferrara, 1998; *Peer Gynt*, Oslo, 2005), Gertrude Stein (*Doctor Faustus Lights the Lights*, Berlin, 1992; *Saints and Singing*, Berlin, 1997), Wole Soyinka (*Scourge of Hyacinths*, Geneva, 1999), Georg Büchner (*Woyzeck*, Copenhaga, 2000), Jean de la Fontaine (*Les Fables de la Fontaine*, Paris, 2004), Samuel Beckett (*Happy Days*, Luxemburg, 2008; *Krapp's Last Tape*, Spoleto, 2009) și Homer (*Odiseea*, Atena, 2012). Dragostea sa pentru Indonezia l-a făcut pe Wilson să regizeze *I La Galigo* (Singapore, 2004), o piesă care are la bază un text sacru din Southwest Sulawesi. Mai târziu, Wilson a regizat *Rumi: in the blink of the eye* (Atena, 2007), bazată pe poezia mistică sufistă.

In 1976 Wilson joined with composer Philip Glass in writing the landmark work *Einstein on the Beach*, which was presented at the Festival d'Avignon and at New York's Metropolitan Opera House, and has since been revived in three world tours in 1984, 1992 and 2012-2014.

After *Einstein*, Wilson increasingly worked with European theaters and opera houses. His productions were frequently featured at the Festival d'Automne in Paris, the Schaubühne in Berlin, the Thalia Theater in Hamburg, and the Salzburg Festival, among many other venues. At the Schaubühne he created *Death Destruction & Detroit* (1979) and *Death Destruction & Detroit II* (1987); and at the Thalia he presented four groundbreaking musical works, *The Black Rider* (1991), *Alice* (1992), *Time Rocker* (1996), and *POetry* (2000).

In the early 1980's Wilson developed what still stands as his most ambitious project: the multinational epic *the CIVIL warS: a tree is best measured when it is down*. Created in collaboration with an international group of artists, Wilson planned this opera as the centerpiece of the 1984 Olympic Arts Festival in Los Angeles. Although the full epic was never seen in its entirety, individual parts have been produced in the United States, Europe and Japan. Robert Wilson has designed and directed operas at La Scala in Milan, the Metropolitan Opera in New York, Opéra Bastille in Paris, the Zürich Opera, the Hamburg State Opera, the Lyric Opera of Chicago, the Houston Grand Opera and the Moscow Bolshoi, among others.

He has presented innovative adaptations of works by writers such as Virginia Woolf (*Orlando*, Berlin, 1989), Henrik Ibsen (*When We Dead Awaken*, Cambridge Mass., 1991; *Lady from the Sea*, Ferrara, 1998; *Peer Gynt*, Oslo, 2005), Gertrude Stein (*Doctor Faustus Lights the Lights*, Berlin, 1992; *Saints and Singing*, Berlin, 1997), Wole Soyinka (*Scourge of Hyacinths*, Geneva, 1999), Georg Büchner (*Woyzeck*, Copenhagen, 2000), Jean de la Fontaine (*Les Fables de la Fontaine*, Paris, 2004), Samuel Beckett (*Happy Days*, Luxembourg, 2008; *Krapp's Last Tape*, Spoleto, 2009) and Homer (*Odyssey*, Athens, 2012). His longstanding love to Indonesia led Robert Wilson to direct *I La Galigo* (Singapore, 2004), a play based on a sacred text from Southwest Sulawesi. Later on Wilson directed *Rumi: in the blink of the eye* (Athens, 2007), based on Sufi mystic poetry.

Wilson a colaborat cu o varietate de artiști, scriitori și muzicieni recunoscuți. A lucrat în strânsă colaborare cu regretatul dramaturg german Heiner Müller pe secțiunea din Köln a Războaielor civile (1984), Hamletmachine (1986), și Quartet (1987). Împreună cu compozitorul și muzicianul Tom Waits, Wilson a creat cea mai de succes producție The Black Rider: The Casting of the Magic Bullets (Hamburg, 1991), precum și Alice (Hamburg, 1992) și Woyzeck (Copenhaga, 2000). Cu David Byrne, Wilson a pus în scenă The Knee Plays from the CIVIL warS (1984) și mai târziu The Forest, în memoria aniversării a 750 de ani a orașului Berlin (1988). A lucrat cu poetul Allen Ginsberg la Cosmopolitan Greetings (1988) și cu artistul performer Laurie Anderson la adaptarea piesei Alceste a lui Euridice (1986). Scriitoarea Susan Sontag i s-a alăturat lui Wilson pentru a crea Alice in Bed (1993), dezvoltând împreună o nouă lucrare, bazată pe clasică operă a lui Ibsen Lady from the Sea (1998) și de atunci reinviată în diferite limbi. Colaborarea lungă a lui Wilson cu remarcabila cântăreață de operă Jessye Norman a început cu Great Day in the Morning (Paris, 1982) și a continuat cu un spectacol video și de scenă în 2001 bazat pe ciclul de melodii Winterreise al lui Franz Schubert. Alte colaborări importante includ The Temptation of St. Anthony (Duisburg, 2003) și Zinnias (Montclair, 2013) cu Dr. Bernice Johnson Reagon; Leonce and Lena de Büchner (Berlin, 2003) cu Herbert Grönemeyer; The Life and Death of Marina Abramovic (Manchester, 2011) cu Antony; și Peter Pan (Berlin, 2013) cu CocoRosie.

Arte vizuale

Deși este cunoscut pentru crearea de piese de teatru extrem de apreciate, activitatea lui Wilson este ferm înrădăcinată în artele plastice. Desenele, picturile și sculpturile sale au fost prezentate în întreaga lume în sute de proiecții solo sau de grup. Expoziții importante ale lui Wilson au apărut la Muzeul de Arte Plastice din Boston (1991); Centrul Georges Pompidou din Paris (1991); Muzeul de Arte Contemporane din Houston (1991); și la Instituto de Valencia de Arte Moderno (1992). Wilson a creat instalații originale pentru Muzeul Boymans--van Beuningen, Rotterdam (1993); London's Clink Street Vaults (1995); Muzeul Villa Stuck, München (1997); Muzeul Guggenheim (2000); Muzeul de Artă și Design Copenhaga (2000); Passionsfestspiele Oberammergau și Mass. MOCA (2000--2001); Muzeul Vitra Design din Weil, Germany (2001); Galeria Pariziană Lafayette (2002); Muzeul Barbier--Mueller pentru artă Precolumbiană din Barcelona (2004); Fundația Pierre Bergé Yves Saint Laurent (2004); Expoziția Mondială Aichi, Nagoya (2005); Festivalul Oerol (2008); Muzeul Norsk Teknisk Oslo (2011); Festivalul Norfolk and Norwich (2012); Kunstfest Weimar (2012).

Wilson has collaborated with a number of internationally acclaimed artists, writers, and musicians. He worked closely with the late German playwright Heiner Müller on the Cologne section of the CIVIL warS (1984), Hamlet-machine (1986), and Quartet (1987). With singer/song-writer Tom Waits, Wilson created the highly successful production The Black Rider: The Casting of the Magic Bullets (Hamburg, 1991), as well as Alice (Hamburg, 1992) and Woyzeck (Copenhagen, 2000). With David Byrne, Wilson staged The Knee Plays from the CIVIL warS (1984), and later The Forest, in honor of the 750th anniversary of the City of Berlin (1988). He worked with poet Allen Ginsberg on Cosmopolitan Greetings (1988) and with performance artist Laurie Anderson on Wilson's adaptation of Euripides's Alceste (1986). Writer Susan Sontag joined Wilson in creating Alice in Bed (1993), and together they developed a new work, Lady from the Sea (1998), based on Ibsen's classic and since revived in many different languages. Wilson's long association with noted opera singer Jessye Norman began with Great Day in the Morning (Paris, 1982) and continued with a stage and video work based on Franz Schubert's song cycle Winterreise in 2001. Other important collaborations include The Temptation of St. Anthony (Duisburg, 2003) and Zinnias (Montclair, 2013) with Dr. Bernice Johnson Reagon; Büchner's Leonce and Lena (Berlin, 2003) with Herbert Grönemeyer; The Life and Death of Marina Abramovic (Manchester, 2011) with Antony; and Peter Pan (Berlin, 2013) with CocoRosie.

Visual Arts

While known for creating highly acclaimed theatrical pieces, Wilson's work is firmly rooted in the fine arts. His drawings, paintings and sculptures have been presented around the world in hundreds of solo and group showings. Major Wilson exhibitions have appeared at the Museum of Fine Arts, Boston (1991); the Centre Georges Pompidou in Paris (1991); the Contemporary Arts Museum in Houston (1991); and the Instituto de Valencia de Arte Moderno (1992). Wilson has created original installations for the Museum Boymans-van Beuningen, Rotterdam (1993); London's Clink Street Vaults (1995); Museum Villa Stuck, Munich (1997); Guggenheim Museum (2000); Museum of Art and Design Copenhaga (2000); Passionsfestspiele Oberammergau and Mass. MOCA (2000-2001); Vitra Design Museum in Weil, Germany (2001); the Parisian Galeries Lafayette (2002); Barbier-Mueller Museum for Precolumbian Art in Barcelona (2004); the Pierre Bergé Yves Saint Laurent Foundation (2004); Aichi World Exhibition Nagoya (2005); Oerol Festival (2008); Norsk Teknisk Museum Oslo (2011); Norfolk and Norwich Festival (2012); Kunstfest Weimar (2012).

Extraordinarul său tribut către Isamu Noguchi a fost prezentat la Muzeul Vitra (2001), Muzeul Reina Sofia Museum din Madrid (2002), Rotterdam Kunsthall (2003), Muzeul Noguchi Garden din New York (2004), Muzeul de Artă Seattle (2006) și Muzeul Național Japonez American bazat la L.A. (2006). Instalația retrospectivă Guggenheim's Giorgio Armani (2000) a ajuns la Bilbao (2001), Berlin (2003), Londra (2003), Roma (2004), Tokyo (2005), Shanghai (2006) și Milano (2007).

În 2004 Robert Wilson și-a început Portretele Video, o serie de lucrări video HD cu subiecte care includ celebrități precum Brad Pitt, Winona Ryder, Alan Cumming, Jeanne Moreau, Johnny Depp, Mikhail Baryshnikov, Renee Fleming, Sean Penn și Robert Downey Jr., precum și o varietate de animale (Bufnița polară "KOOL", o panteră neagră, un porc spinos etc.). Aceste lucrări au fost prezentate la peste 50 de expoziții din întreaga lume, inclusiv la MoMa PS1, Galeria Paula Cooper Gallery și Phillips de Pury & Co. în New York, Galeria Ace din Los Angeles, Kunsthalle Hamburg, ZKM Karlsruhe, Academia de Arte din Berlin, Muzeul de Arte Moderne din Salzburg, Times Square New York, Palazzo Madama Torino și Universitatea de Arte Centrale din Toronto.

Premii și Onoruri

Beneficiar a două burse Rockefeller și încă două Guggenheim, Wilson a fost onorat cu numeroase premii de excelență. În 1986, Wilson a fost singurul nominalizat pentru Premiul Pulitzer Prize în Dramă pentru Războaiele civile. A primit, printre altele, Premiul Golden Lion pentru Sculptură de la Bienala Venețiană pentru Memory/Loss (1993); Premiul German Theater Critics pentru The Black Rider (1990); Premiul Smithsonian National Design (2001); French Theater Critics Award pentru A Dream Play (2002); International Design and Communication Award pentru Mind Gap (2012); și un Premiu Olivier pentru Einstein on the Beach ca "Cea Mai Bună Producție de Operă Nouă" (2013).

His extraordinary tribute to Isamu Noguchi has been shown at Vitra Museum (2001), the Reina Sofia Museum in Madrid (2002), the Rotterdam Kunsthall (2003), the Noguchi Garden Museum in New York (2004), the Seattle Art Museum (2006) and the L.A.-based Japanese American National Museum (2006). His installation of the Guggenheim's Giorgio Armani retrospective (2000) traveled to Bilbao (2001), Berlin (2003), London (2003), Rome (2004), Tokyo (2005), Shanghai (2006) and Milan (2007).

In 2004 Robert Wilson started his Video Portraits, a series of HD video works on subjects that include celebrities such as Brad Pitt, Winona Ryder, Alan Cumming, Jeanne Moreau, Johnny Depp, Mikhail Baryshnikov, Renee Fleming, Sean Penn and Robert Downey Jr. as well as a variety of animals (the Snowy Owl "KOOL", a black panther, a porcupine etc.). These works have been shown in more than 50 exhibitions worldwide, including at MoMa PS1, Paula Cooper Gallery and Phillips de Pury & Co. in New York, Ace Gallery Los Angeles, Kunsthalle Hamburg, ZKM Karlsruhe, Academy of the Arts Berlin, Museum of Modern Art Salzburg, Times Square New York, Palazzo Madama Torino and the University of Toronto's Art Center.

Awards and Honors

A recipient of two Rockefeller and two Guggenheim fellowships, Wilson has been honored with numerous awards for excellence. In 1986 Wilson was the sole nominee for the Pulitzer Prize in Drama for the CIVIL warS. He received, among others, the Golden Lion Award for Sculpture of the Venice Biennale for Memory/Loss (1993); the German Theater Critics Award for The Black Rider (1990); the Smithsonian National Design Award (2001); the French Theater Critics Award for A Dream Play (2002); an International Design and Communication Award for Mind Gap (2012); and an Olivier Award for Einstein on the Beach as "Best New Opera Production" (2013).

Foto:
Hsu Ping

Wilson a fost onorat cu mai multe premii de apreciere a întregii cariere, printre care: Premiul Dorothy and Lillian Gish (1996); Premiul Europa for Theater, Taormina (1997); Premiul Tadeusz Kantor, Cracovia (1997); Premiul Puskin, Moscova (1999); Rosa d'Oro, Palermo (2007); Prix Italian și Premiul Fundației Fendi (ambele în 2012). A fost numit „Leu al Artelor Spectacolului” de către New York Public Library (1989); „Artistul Texan al Anului” de către Art League din Houston (1995); a primit o Distincție de Onoare din partea Institutului American de Arhitecți din New York (1988); Premiul Harvard pentru Excelență în Design (1998) și a fost ales în Academia Americană de Arte și Litere (American Academy of Arts and Letters, 2000). Franța l-a proclamat Commandeur des Arts et des Lettres în 2003.

Wilson deține Doctorate Onorifice de la Institutul Pratt (1991), de la California College of Arts and Crafts (1994), Universitatea din Toronto (2005), Universitatea din București (2008), Universitatea Americană din Paris (2010) și City University of New York (2013), precum și de la Universitatea din Craiova, România (2014).

Moștenirea lui Robert Wilson

Încă de la începutul anilor 1990, Robert Wilson a organizat workshop-uri pentru studenți și artiști profesioniști din întreaga lume, la International Summer Arts Program de la The Watermill Center în Eastern Long Island – un laborator interdisciplinar pentru Arte și Științe Umane. După o campanie capitală de succes, o reședință permanentă a fost finalizată în vara lui 2006, ceea ce a permis Byrd Hoffman Water Mill Foundation să ofere rezidențe, lecturi și spectacole, precum și programe educaționale, pe tot parcursul anului.

Wilson was honored with several lifetime achievement awards, including: Dorothy and Lillian Gish Prize (1996); Premio Europa for Theater, Taormina (1997); Tadeusz Kantor Prize, Cracow (1997); Pushkin Prize, Moscow (1999); Rosa d'Oro, Palermo (2007); Prix Italian and the Fendi Foundation Award (both in 2012). He has been named a “Lion of the Performing Arts” by the New York Public Library (1989); “Texas Artist of the Year” by the Art League of Houston (1995); received an Institute Honor from The American Institute of Architects in New York City (1988); the Harvard Excellence in Design Award (1998) and was elected to the American Academy of Arts and Letters (2000). France pronounced him Commandeur des Arts et des Lettres in 2003.

Wilson holds Honorary Doctorate degrees from the Pratt Institute (1991), the California College of Arts and Crafts (1994), the University of Toronto (2005), the University of Bucharest (2008), the American University of Paris (2010) and the City University of New York (2013) as well as the University of Craiova, Romania (2014).

Robert Wilson's Legacy

Since the early 1990s, Robert Wilson has held workshops for students and experienced creative professionals from around the world at the International Summer Arts Program at The Watermill Center in Eastern Long Island – an interdisciplinary laboratory for the Arts and Humanities. Following a successful capital campaign, construction of a permanent facility was completed in the summer of 2006, enabling the Byrd Hoffman Water Mill Foundation to offer residencies, lectures and performances, and educational programs throughout the year.

Laudatio Robert Wilson

Acum mulți ani, un tânăr regizor american primit cu entuziasm în cercurile teatrale de la Paris intra în casa lui Eugène Ionesco. Ce căuta el acolo, vă veți întreba, pe bună dreptate. Ce căuta un tânăr care absolvise arhitectură și design, dar virase spre teatru, în casa unuia dintre coriferii teatrului absurdului? Evident, voia să vadă unde locuiește Absurdul.

Acel regizor american tocmai montase o piesă a lui Samuel Beckett, prietenul de o viață a lui Ionesco, un rival, în ordinea creației, de mare clasă al său, despre care va scrie în *La Quette intermittente*: "Oare e și el la fel de angoasat ca mine? Norocosul de el, n-a avut accidentul, nefericitul accident. Octogenar, Beckett se ține bine, merge drept, nu șchioapătă, nu șchioapătă, nu șchioapătă. Mai bea încă whisky?". Până și whisky-ul îi apropie și îi desparte pe acești doi mari scriitori, în felul în care îi făcea unici pe "dioscurii" Peter O'Toole și Richard Burton. Când ultimul s-a decis să plece de aici, O'Toole l-a petrecut pe ultimul drum cu aceste cuvinte magnifice: "Când beam eu cu Dick se schimba fața Angliei!" Și Ionesco a schimbat fața teatrului mondial, căruia Robert Wilson, tânărul care îl căuta, de asemenea i-a dat un nou chip, dacă nu cumva mai multe.

Mărturie a acelei întâlniri pariziene rămâne și azi o fotografie de o subtilă expresivitate în care cei doi privesc către aparatul de fotografiat. Ionesco, cu surâsul său de budist ironic, în vreme ce Wilson zâmbește la rândul-i, cu un soi de timiditate, aidoma unui nou Endymion căruia un alt Keats i-ar dedica cunoscutele versuri: "A thing of beauty is a joy for ever". În vreme ce (era mic de statură, se știe) Ionesco stă în picioare, Wilson, foarte înalt, stă așezat pe un scaun (unul dintre scaunele lui Ionesco, firește), dar părând, parcă, a nu fi în aceeași cameră. Aceasta e senzația stranie pe care o ai când vezi această fotografie veche: fiecare dintre cei doi artiști te privește parcă din propria lui lume, deși sunt obligați de fotografatul anonim să intre în același cadru. Această tehnică avea să fie dezvoltată de Wilson în multe dintre spectacolele sale, în felul asocierii dintre fotografie și umbră surprins de Christian Boltanski (Victor Ieronim Stoichiță, "Breve histoire de l'ombre"): "... există un raport direct între umbre și fotografie. „Fotografie” înseamnă în greacă scriere cu ajutorul luminii. Umbra este, așadar, o fotografie primitivă.

Laudatio Robert Wilson

Many years ago, a young American director, enthusiastically welcomed by the theatre circles in Paris, entered Eugene Ionesco's house. You will ask, with good reason, what he was doing there; what a young designer and architect – turned towards theatre – was looking for, in the house of one of the Coryphaei of the theatre of the absurd. He was evidently eager to see where the Absurd was living.

That American director had recently staged a play by Samuel Beckett, Ionesco's lifelong friend, and a high class rival in what regards creation, about whom he wrote in *La Quette Intermittente*: "Could he be as anxious as I am? Lucky him, he did not have an accident, an unhappy accident. Beckett, an octogenarian, is still strong, holds himself upright, not limping, not limping, not limping. Is he still drinking whiskey?" Even whiskey makes these two great writers both similar and different, in the same way it would render unique the "Dioscuri" Peter O'Toole and Richard Burton. When the latter decided to leave, O'Toole made his farewells by these magnificent words: "When I and Dick were drinking, the face of England would change." Ionesco has also changed the face of the world theatre, the same as young Robert Wilson has given it a new face, if not several faces.

The witness of that Parisian meeting is a subtly expressive photograph in which the two look to the camera, Ionesco smiling in an ironic Buddhist way, while Wilson smiles somehow timidly, like a new Endymion to whom a new Keats would dedicate the verses: "A thing of beauty is a joy forever". Ionesco (who was quite short) is standing, while Wilson (who is very tall) is sitting on one of Ionesco's chairs (of course), and they seem to be in different rooms – this is the impression when watching this old photograph: the two artists seem to be each in his own world, although the anonymous photographer forced them to appear in the same image. This technique is very much used in Wilson's performances – in the association between the photograph and the shadow as caught by Christian Boltanski (Victor Ieronim Stoichita, *Breve histoire de l'ombre*) "...there is a direct ratio between shadows and the photograph. In Greek, the word "photograph" means writing with light. Therefore, the shadow is a primitive photograph.

Umbra e reprezentarea în sine a unui deus ex machina, și sub acest aspect mă interesează ea, deoarece umbra este teatrul însuși, teatrul în sens de artificiu.”

Jean-Paul Montanari, într-un interviu realizat de Barbara Metais-Chastanier, descria cum nu se poate mai bine aerul epocii, timpul în care lucra la Paris tânărul Wilson, acea apocaliptică încordare care precede întotdeauna ceva cu adevărat nou: “Odată cu sosirea lui Bob Wilson, regizorii francezi cei mai renumiți sunt îngroziți. Au scuipat pe această muncă, ea fiind negarea a tot ceea ce sunt ei înșiși. Când îl vedem astăzi pe Bob Wilson lucrând cu Berliner Ensemble, nu ne putem abține să nu zâmbim. Este ca și cum totul ar fi fost calculat ideologic de la început: Bob Wilson i-a luat locul lui Brecht la Berliner. Și astfel, în 1976, stând în această căldură teribilă, am înțeles după câteva minute că această estetică, pe care Bob Wilson o prezentase deja cu “Privirea surzilor” (Deafman Glance) printre altele, va fi una radical nouă. Nu este deloc ceea ce am văzut pe scena franțuzească. Este, fără îndoială, șocul reciproc pe care l-am simțit și unii și ceilalți, inclusiv Louis Aragon care a scris ceea ce a scris despre Privirea surzilor.” Să ne tragem puțin răsuflarea – vom ajunge și la Aragon, la fulminanța scrisorii sale care a făcut epocă.

Dar cine era acest tânăr ca a șocat habitudinile orgolioasei bresle pariziene a artiștilor, centrul lumii artistice mondiale timp de decenii întregi, cel puțin de la Tristan Tzara, Andre Breton, Pablo Picasso, Antoine Vitez, Constantin Brâncuși și Gertrude Stein încoace? Susan Sontag, cea care a scris o splendidă carte despre fotografie, dar și rânduri minunate despre Emil Cioran, a spus despre opera lui Wilson că „are semnătura unei mari creații artistice. Nu mă pot gândi la nimeni altcineva care să aibă un volum de muncă mai mare sau mai influent.” Cu Susan Sontag, Wilson va dezvolta o prietenie de durată, bazată pe sentiment, afecțiune și comuniune spirituală: Alice in Bed (1993) va fi spectacolul bazat pe textul cunoscutei scriitoare – și tot împreună vor lucra pentru a realiza splendidul spectacol “Femeia mării”, pe care norocoșii spectatori craioveni l-au putut vedea în 2010 la Festivalul Shakespeare, cu o Angela Molina de neuitat.

The shadow is thus the representation of a deus ex machine, and this is the interesting aspect as the shadow is the theatre itself, the theatre as artifice”.

Jean-Paul Montanari, interviewed by Barbara Metais-Chastanier, described very well the atmosphere of the time when the young Wilson was working in Paris, that apocalyptic tension that always precedes something really new: “Bob Wilson’s arrival terrified the most famous French directors. They spit at this work that represented their negation. Seeing today Bob Wilson at work with the Berliner Ensemble we cannot help smiling. It is as if everything had been calculated ideologically from the beginning: Bob Wilson replaced Brecht at the Berliner. Thus, in 1976, staying in this terrible heat, in a few minutes I understood that this esthetics, already presented by Bob Wilson in The Deafman Glance, was radically new. It is nothing I saw in the French theatre. It is, undoubtedly, the reciprocal shock we felt, including Louis Aragon, who wrote about The Deafman Glance. We will further talk about the culmination of Aragon’s epochal letter.

Who was this young man that shocked the habits of the unabashed Parisian artists’ fellowship, the centre of the artistic world for decades, starting at least from Tristan Tzara, Andre Breton, Pablo Picasso, Antoine Vitez, Constantin Brancusi and Gertrude Stein? Susan Sontag who wrote a splendid book on photography, as well as wonderful words about Emil Cioran, stated about Wilson’s work that “it has the signature of a major artistic creation. I cannot think of anybody else whose work is larger or more influential.” Wilson developed a long term friendship with Susan Sontag, based on sentiment, affection and spiritual communion: the performance Alice in Bed (1993) was based on the well-known writer’s text. They also worked together on the splendid performance of The Lady of the Sea – featuring the unforgettable Angela Molina –, that the lucky Craiovan audiences could see within the 2010 Shakespeare Festival.

Pentru elementara informație, riguros sistematizată pentru a oferi un profil de efigie acestui neîntrecut muncitor și demiurg al teatrului secolului XX și XXI, iată câteva informații liminare:

Născut în Waco, Texas, Wilson a fost educat la Universitatea din Texas și la Institutul Pratt din Brooklyn, unde a studiat cu pasiune arhitectura și design-ul. A studiat pictura cu George McNeil la Paris și apoi a lucrat cu arhitectul Paolo Solari în Arizona. Pe la mijlocul anilor 60 a plecat la New York City unde s-a apropiat de arta coregrafilor pionieri ca George Balanchine, Merce Cunningham și Martha Graham, printre alții. Ca un amănunt, despre Martha Graham s-a spus, în două monografii redutabile, chiar că a dansat în România, în 1962, cu ocazia unui tur european al trupei sale, însă informația a fost de curând infirmată! Nu a ajuns decât până în Polonia, se pare. Până la 1968, Robert Wilson a reușit să adune un grup de artiști cunoscuți ca The Byrd Hoffman School of Byrds. Împreună, acești tineri revoluționari în arta lor lucrau și jucau într-o clădire de apartamente în Manhattan-ul de jos, pe Spring Street 147.

În 1969, două dintre marile producții ale lui Wilson au apărut în New York City, „The Big Apple”: The King of Spain (Regele Spaniei), la Anderson Theater, și The Life and Times of Sigmund Freud (Viața și timpurile lui Sigmund Freud), care a avut premiera la Academia de Muzică Brooklyn. În 1979, Wilson a fost aclamat internațional pentru Deafman Gance, o operă mută realizată în colaborare cu Raymond Andrews, un talentat băiat surdo-mut pe care Wilson îl adoptase. După premiera de la Paris a operei, suprarealistul francez Louis Aragon a scris despre Wilson că „este ceea ce noi, din care suprarealismul s-a născut, am visat că va veni după noi, și va merge mai departe decât noi... N-am văzut niciodată ceva mai frumos în această lume de când m-am născut, niciun spectacol nu a ajuns vreodată la glezna acestuia, pentru că el este în același timp viața în starea de veghe și viața cu ochii închiși, confuzia care se face între lumea de zi cu zi și lumea din fiecare noapte, realitatea amestecată cu visul, inexplicabilul a tot în Privirea surzilor... Spectacolul lui Robert Wilson nu este suprarealist, așa cum este mai comod să se spună, ci este ceea ce noi ceilalți, din care s-a născut suprarealismul, am visat că va apărea după noi, dincolo de noi, și îmi imaginez exaltarea pe care tu ai arătat-o aproape în fiecare clipă față de această capodoperă a surprizei, în care arta depășește cu fiecare respirație a tăcerii aerul presupus al Creatorului.... Spectacolul este unul al vindecării, a noastră, de „arta înghețată”, de „arta învățată”, de „arta dictată”. Chapeau bas în fața unei asemenea declarații de dragoste!

Here is some information rigorously systematized to offer the profile of this unsurpassed worker and demiurge of the theatre of the 20th and 21st centuries. A native of Waco, Texas, Wilson was educated at the University of Texas and attended Brooklyn's Pratt Institute where he studied architecture and design. He studied painting with the artist George J. McNeil. Later he went to Arizona to study architecture with Paolo Soleri. Moving to New York City in the mid-1960s, Wilson found himself drawn to the work of pioneering choreographers George Balanchine, Merce Cunningham, and Martha Graham, among others. Martha Graham was said to have danced in Romania in 1962 within a European tour, but the information was soon retracted! In 1968, Robert Wilson founded an experimental performance company, the Byrd Hoffman School of Byrds. With this company, he created his first major works. They worked and played in a building on 147 Spring Street in Manhattan.

In 1969, two of Wilson's great productions were presented in New-York City, „The Big Apple”: The King of Spain at the Anderson Theatre and The Life and Times of Sigmund Freud whose premiere took place at the Brooklyn Academy of Music. In 1979, Wilson was internationally acclaimed for his Deafman Gance, a silent play created in collaboration with Raymond Andrews, a talented deaf-mute boy whom Wilson had adopted. After the premiere in Paris, the Surrealist poet Louis Aragon praised Wilson as: "What we, from whom Surrealism was born, dreamed would come after us and go beyond us... Never have I seen something so beautiful in my life, never has a performance raised at the ankle of this performance because it is, in the same time, awakened life and life with eyes closed, it is the confusion between the day to day world and the world of every night, reality blended with dreaming, the whole inexplicability in The Deafman Gance ... Robert Wilson's performance is not surrealist, as it is easier to state, but it is what we, from whom Surrealism was born, dreamed would come after us and beyond us, and I can imagine the exaltation you showed almost every minute during this masterpiece of surprise, in which art surpasses, by each breath of silence, the Creator's supposed air... This performance heals us of the "frozen art", the "learned art", the "dictated art". Chapeau bas to such a love statement!

Wilson a prezentat apoi numeroase producții aplaudate în întreaga lume, inclusiv spectacolul de șapte zile KA MOUNTain and GUARDenia Terrace în Shiraz, Iran (1972); The Life and Times of Joseph Stalin (Viața și timpurile lui Iosef Stalin), o operă mută de 12 ore jucată în New York, Europa și America de Sud (1973). Ce instructiv, din multe puncte de vedere, ar fi fost să vedem și noi acest spectacol într-o Românie care încă evolua în culorile sumbre ale stalinismului de stat. A continuat cu A Letter for Queen Victoria (O scrisoare pentru Regina Victoria) în Europa și New York (1974-1975). În 1976, Wilson s-a alăturat compozitorului Philip Glass pentru a scrie spectacolul de referință Einstein on the Beach (Einstein pe plajă), care a fost prezentat la Festivalul d'Avignon și la Metropolitan Opera House din New York, spectacol care de atunci a fost reinviat pentru trei turnee mondiale în 1984, 1992 și 2012-2014, când spectatorii români care obișnuiesc să deschidă canalul Mezzo l-au putut vedea transmis în direct la Théâtre du Châtelet.

După Einstein, Wilson a lucrat din ce în ce mai des cu teatre și case de operă europene. Producțiile sale au fost frecvent prezentate la Festival d'Automne la Paris, Schaubühne din Berlin, Teatrul Thalia din Hamburg, și Festivalul Salzburg, printre multe altele. La Schaubühne a creat Death Destruction & Detroit (1979) și Death Destruction & Detroit II (1987); la Thalia a prezentat patru compoziții muzicale inovatoare: The Black Rider (1991), Alice (1992), Time Rocker (1996), și POEtry (2000).

La începutul anilor 1980 Wilson a dezvoltat ceea ce încă poate fi numit cel mai ambițios proiect al său: multinaționala epopee the CIVIL warS: a tree is best measured when it is down (Războaiele civile: un copac se măsoară mai bine când e căzut). Creat în colaborare cu un grup internațional de artiști, Wilson și-a plănuit opera ca piesă centrală a Festivalului Olimpic de Arte din 1984 de la Los Angeles. Deși întreaga epopee nu a fost văzută în întregime niciodată, părți individuale ale ei au fost produse în Statele Unite, Europa și Japonia. Robert Wilson a proiectat și regizat opere La Scala din Milano, la Metropolitan Opera din New York, Opera Bastille din Paris, Opera Zürich, Opera de Stat Hamburg, Opera Lirică din Chicago, Houston Grand Opera și Bolshoi din Moscova, printre altele.

Wilson presented then a great number of productions applauded all over the world, including his seven days long performance of KA MOUNTain and GUARDenia Terrace in Shiraz, Iran (1972); The Life and Times of Joseph Stalin, a 12-hour performance played in New-York, Europe and South America (1973). It would have been quite instructive for us in Romania to be able to see it. He continued with A Letter for Queen Victoria in Europe and New York (1974-1975). In 1976, Wilson, together with the composer Philip Glass, created the monumental Einstein on the Beach that was presented within the Festival in Avignon and at the Metropolitan Opera House in New York. The performances was revived for three world tours in 1984, 1992 and 2012-2014 when the Romanian audiences could see it live on Mezzo Channel from the Theatre du Chatelet.

Following Einstein, Wilson worked increasingly with major European theaters and opera houses. His productions were featured regularly at the Festival d'Automne in Paris, the Schaubühne in Berlin, the Thalia Theater in Hamburg, and the Salzburg Festival, among many others. At the Schaubühne he created Death, Destruction & Detroit (1979) and Death, Destruction & Detroit II (1987); and at the Thalia he presented four innovative musical works: The Black Rider (1991), Alice (1992), Time Rocker (1996) and POEtry (2000).

In the early 1980s, Wilson planned a performance for the 1984 Summer Olympics in Los Angeles, the CIVIL warS: A Tree Is Best Measured When It Is Down. Although the whole work was never presented, parts of it could be seen in the United States, Europe and Japan. Robert Wilson has also designed and directed operatic performances at La Scala in Milan, Metropolitan Opera in New York, Opera Bastille in Paris, Zürich Opera, the State Opera in Hamburg, the Lyric Opera in Chicago, Houston Grand Opera and Bolshoi in Moscow.

O listă Wilson cuprinde spectacole care atestă multilateralitatea operei sale, greu de egalat de mulți regizori importanți ai lumii: Salome (Milan), Parsifal (Hamburg), The Magic Flute (Paris), Lohengrin (Zürich), Madama Butterfly (Paris, 1993), Bluebeard's Castle and Erwartung (Salzburg), Four Saints in Three Acts (Houston), Pelléas et Mélisande (Salzburg), Orpheus and Eurydice (Paris), Der Ring des Nibelungen (Zürich), Aida (Brussels), Leos Janacek's Osud (Praga), Die Frau ohne Schatten (Paris), Gluck's Alceste (Brussels), Bach's Johannes-Passion (Paris), Brecht/Weill's Threepenny Opera (Berlin), Gounod's Faust (Varșovia), Der Freischütz (Baden-Baden), Katya Kabanova (Praga), Norma (Zürich), Verdi's Macbeth (Bologna / Sao Paulo, 2013), precum și trilogia lui Monteverdi: L'Orfeo (2009), Il Ritorno d'Ulisse in Patria (2011) și L'incoronazione di Poppea la Milano și Paris, oferită publicului de aici în acest an. A primit titluri DHC de la Pratt Institute, California College of Arts and Crafts, University of Toronto, Universitatea București, American University of Paris și City University of New York. În 1997, ziua de 18 aprilie a fost declarată "Ziua Robert Wilson" de legislatura Statului Texas. A primit premii și distincții de renume, precum Dorothy and Lillian Gish Prize; Premio Europa for Theater, Taormina; Tadeusz Kantor Prize, Cracovia; Premiul Pușkin, Moscova; Rosa d'Oro, Palermo; Prix Italian and the Fendi Foundation Award. A fost numit "Lion of the Performing Arts" de New York Public Library; "Texas Artist of the Year" de Art League of Houston; a primit Institute Honor from The American Institute of Architects din New York City; Harvard Excellence in Design Award și a fost ales la American Academy of Arts and Letters (2000). Franța l-a făcut Commandeur des Arts et des Lettres în 2003.

Munca sa de explorare în domeniul teatrului este prilej de studiu și cercetare pentru studenți și practicieni din întreaga lume. Despre ea se scriu studii și cărți urbi et orbi, dacă nu ar fi decât să numim cele două splendide monografii semnate de Frédéric Maurin și Maria Shevtsova sau studiile profunde ale lui Georges Banu. Ca artist vizual, Robert Wilson este unic: desenează, pictează, sculptează. Cel mai recent, publicul european a putut vedea până la sfârșitul lunii februarie a acestui an la Luvru, în Salle de la Chapelle, expoziția video "Living Rooms", o transpunere a ceea ce reprezintă spațiul său de existență și de lucru de la Watermill Center, fundația pe care a înființat-o în 1992.

His performances include: Salome (Milan), Parsifal (Hamburg), The Magic Flute (Paris), Lohengrin (Zürich), Madama Butterfly (Paris, 1993), Bluebeard's Castle and Erwartung (Salzburg), Four Saints in Three Acts (Houston), Pelléas et Mélisande (Salzburg), Orpheus and Eurydice (Paris), Der Ring des Nibelungen (Zürich), Aida (Brussels), Leos Janacek's Osud (Praga), Die Frau ohne Schatten (Paris), Gluck's Alceste (Brussels), Bach's Johannes-Passion (Paris), Brecht/Weill's Threepenny Opera (Berlin), Gounod's Faust (Warsaw), Der Freischütz (Baden-Baden), Katya Kabanova (Praga), Norma (Zürich), Verdi's Macbeth (Bologna / Sao Paulo, 2013), as well as Monteverdi's trilogy: L'Orfeo (2009), Il Ritorno d'Ulisse in Patria (2011) and L'incoronazione di Poppea in Milan and Paris, presented there this year. The Doctor Honoris Causa title was conferred on him by the Pratt Institute, the California College of Arts and Crafts, University of Toronto, University of Bucharest, American University of Paris, and City University of New York. In 1997, the Texas State Administration designated April 18th "The Robert Wilson Day" Wilson's numerous awards and honors include the Dorothy and Lillian Gish Prize, the Premio Europa for Theatre, Taormina; Tadeusz Kantor Prize, Cracow; the Pushkin Prize, Moscow; Rosa d'Oro, Palermo; Prix Italian and the Fendi Foundation Award. He was designated the "Lion of the Performing Arts" by the New York Public Library; "Texas Artist of the Year" by the Art League of Houston; he received the Institute Honor from The American Institute of Architects in New York City; Harvard Excellence in Design Award, election to the American Academy of Arts and Letters (2000). He has been named a "Commandeur des arts et des lettres" in France in 2003.

His work of exploration in the theatre field is studied and researched by students and practitioners from all over the world. Studies and books have been published urbi and orbi, and, to mention only two of them, we will bring up the splendid books signed by Frédéric Maurin and Maria Shevtsova or George Banu's profound studies. As a visual artist, Robert Wilson is unique: he draws, paints, and sculpts. Most recently, the European public could see until the end of February this year at Louvre, in Salle de La Chapelle, the "Living Rooms" video exposition, a transcription of which represents his space of existence and work from Watermill Center, the foundation that he set up in 1992.

Watermill este o comunitate globală de artiști, un adăpost pentru o generație nouă de artiști în timp ce le susține munca printr-o rețea de instituții internaționale ce îmbrățișează noi abordări interdisciplinare. La bine-cunoscutul International Summer Arts Program, Wilson invită anual 60-80 de artiști din peste 25 de țări – 48 de țări în total, până acum – pe durata a 4-5 săptămâni de explorare creativă intensă. Mulți dintre cei mai recunoscuți artiști au participat la programele Watermill, printre ei numărându-se nume ca Trisha Brown, David Byrne, Lucinda Childs, Philip Glass, Isabelle Huppert, Jeanne Moreau, Lou Reed, Miranda Richardson, Dominique Sanda, Susan Sontag și Robert Wilson însuși. Teatre și muzee din întreaga lume au montat zeci de proiecte ce fuseseră inițial dezvoltate la Centrul Watermill.

Cum spunea Jessye Norman, „Watermill este cea mai bună idee dacă vrei să găsești un loc în artă de când Pierre Boulez a creat IRCAM la Paris. Spiritul și darurile unice ale lui Robert Wilson furnizează fundamentul puternic al unei viziuni de creare și prezentare a tot ceea ce considerăm teatru mai ales, combinând toate artele într-o perspectivă proaspătă.”

Wilson este în arta sa de plastician un artist vizionar, posesor al unui stil unic, efasst și pledând pentru ceea ce Maurin a numit, odată cu titlul cărții sale, “timpul pentru a vedea, spațiul pentru a asculta.” Pentru George Banu, “Wilson se alătură lui Dali și Magritte. Vreau să pictez un peisaj scăldat în soare, cu cer nocturn (stele și cornul lunii), spunea Magritte... Pot foarte bine să-mi imaginez un peisaj însoțit sub un cer nocturn. Dar să-l văd și să-l reproduc pe pânză nu pot decât dacă aș fi Dumnezeu. Până când o să se întâmple asta, renunț la proiect. Ei bine, conchide Banu, astăzi doar Wilson mai pare dispus să accepte o asemenea provocare. Și cu ce succes!”

Ca altădată Brâncuși, care a spus că munca sa însemna să sculpteze lumina, Wilson are acest credo: „mereu încep cu lumina, fără ea nu există spațiu. Machiajul, de asemenea, este foarte important pentru mine, căci tehnicile mele nu vin din teatrul naturalist. Urăsc teatrul naturalist. Consider că a te comporta în mod natural pe scenă este o minciună. Un actor care crede că este natural pe scenă este atât de artificial! Dacă accepți că este ceva artificial, atunci poți fi mai onest în ceea ce faci decât să încerci să pretinzi că ești natural. Așadar, machiajul e ceva ce mă ajută să aud mai bine, pentru că văd mai bine. Dacă vezi fața actorului și gura mișcându-se este mai ușor să-l auzi. Opera mea e apropiată de opera secolului al XIX-lea, de filmul mut, de Charlie Chaplin... Nu e deloc naturalistă. Ochii – precum în filmul mut – reprezintă limbajul pe care l-am uitat în teatrul de azi.”

Watermill is a global community of artists, a haven for the next generations of artists, supporting their work among a network of international institutions and venues that embrace new interdisciplinary approaches. At the well-known International Summer Arts Program, Wilson annually invites from 60 to 80 artists from over 25 countries - a total of 48 countries, so far - during 4-5 weeks of intense creative exploration. Many of the world's most celebrated artists have participated in Watermill programs including Trisha Brown, David Byrne, Lucinda Childs, Philip Glass, Isabelle Huppert, Jeanne Moreau, Lou Reed, Miranda Richardson, Dominique Sanda, Susan Sontag and Robert Wilson himself. Theaters and museums around the world have mounted dozens of projects that were originally developed at the Watermill Center.

In the words of Jessye Norman, “Watermill is the best idea to find a place in the world of arts since Pierre Boulez created IRCAM in Paris. Robert Wilson's unique gifts and spirit provide the strong basis of a new vision of the creation and presentation of all that we think of as theatre in particular, combining all of the arts in a fresh perspective.”

Wilson, in his plastic art is a visionary artist, having a unique style and advocating for what Maurin called, with the title of his book, “time to see, space to listen.” For George Banu, “Wilson joins Dali and Magritte. I want to paint a landscape bathed in sun with night sky (stars and crescent moon), said Magritte... I can as well imagine a sunny landscape under a night sky. But to see it and reproduce it on canvas I can not only if I were God. Until that happens, I quit the project. Well, concludes Banu, today only Wilson seems ready to accept the challenge. And what a success!”

Like Brâncuși, who said that his work meant to sculpt light, Wilson has this credo: “Without light there is no space, I always start with light. Make-up is also very important for me because my techniques are not coming from a naturalistic theater. I hate naturalistic theater. I think that to act natural on stage is a lie. An actor who thinks he is being natural on the stage he always look so artificial. So if you accept it as being something artificial then you can be more honest about what you're doing than try to pretend you are being natural. So make up is something that allows me to hear better because I see better. If I see the actor's face and I see his mouth moving is, generally speaking, easier to hear him. My work is close to the work of nineteenth century, the silent movies, you see Charlie Chaplin, it's not naturalistic at all, it's all dance, it's all timing. The eyes - like in silent movie - the language to be forgotten in theater today.”

Georges Banu se înclină în fața artei lui Wilson în cuvinte demne de o admirație unică, rară: „Opera lui Wilson este enormă. El nu se reclamă de la celebrul slogan small is beautiful, ci dimpotrivă, el vede mare și simte imens. Aceasta îl definește pe el, artistul care a spart cadrele temporale normative pentru a lăsa publicul să plonjeze în adevărate voiaje în timp, zile și nopți. E o operă a unui mare descoperitor, dar e și o operă ce traduce, pentru a parafraza o frază care-i e dragă, graful inimii sale.”

Astăzi, Robert Wilson este în România, la Craiova, în fața dumneavoastră pentru a primi admirația și căldura aplauzelor noastre. Faptul că Robert Wilson montează „Rinocerii” la Teatrul Național din Craiova ține întrucâtva de miracol. Însă miracolul acestei întâlniri dintre opera antisistem a lui Ionesco și viziunea iconoclastă a lui Wilson a fost programat grație voinței directorului Mircea Cornișteanu, intermediarul necesar pentru ca întâlnirea de gradul trei să aibă loc. Faptul că mult așteptata întâlnire artistică dintre cei doi mari coloși ai epocii noastre are loc la Craiova, nu departe de locul nașterii dramaturgului, reprezintă o semnificație de înalt grad spiritual de care se face „vinovat” chiar Robert Wilson, cel care a ales această piesă din repertoriul lui Ionesco.

Și acum, ne reîntoarcem din nou în apartamentul lui Ionesco, acolo unde s-au născut anti-piesele sale, acea lume ionesciană cu punctul de origine în sudul unei țări care i-a mai dat lumii pe Brâncuși, Mircea Eliade, Emil Cioran, Jean Negulesco sau Benjamin Fondane. Acolo, în acel apartament unde cei doi mari artiști s-au întâlnit cândva, a scris Ionesco această frază cutremurătoare: Noi, care suntem în Beciurile creației, în beciurile lumii... Poate că fraza lui Roger-Pol Droit despre lumea lui Ionesco spune totul: Face să coexiste amintirea iluminăției cu sentimentul modern al absurdului.

George Banu bows to Wilson's art in words worth of unique, rare admiration: "Wilson's work is enormous. He does not divert from the famous slogan small is beautiful, but on the contrary, he sees great and feels huge. It defines him, the artist who broke legal time frames to allow the audience to dive into real journeys in time, days and nights. It is a work of a great discoverer, but it's also a work that translates to paraphrase a phrase that he loves, the graph of his heart."

Today, Robert Wilson is in Romania, Craiova, in front of you to receive our admiration and the warmth of our applause. The fact that Robert Wilson sets up "Rhinoceros" at the National Theatre of Craiova it depends somewhat of a miracle. But the miracle of this meeting between the Ionesco's anti-system work and Wilson's iconoclastic vision has been scheduled grace to the will of the director Mircea Cornișteanu, the necessary contact for this third grade meeting to take place. The fact that the long awaited artistic meeting of the two great giants of our times takes place in Craiova, not far from the birthplace of the playwright, has a high degree of spiritual significance for which is "guilty" exactly Robert Wilson, who chose this play from the repertoire of Ionesco.

And now, we return once again into Ionesco's apartment, where his anti-plays were born, that ionescian world with the origin point in the south of a country that also gave to the world: Brancusi, Mircea Eliade, Emil Cioran, Jean Negulesco or Benjamin Fondane. There, in that apartment where the two artists once met, Ionesco wrote this shattering sentence: We, who are in the cellars of creation, in the cellars of the world... Maybe Roger-Pol Droit's phrase about the world of Ionesco says it all: It makes to coexist the lighting memory with the modern sense of the absurd."

Despre acea întâlnire mirabilă avea să-și aducă aminte Robert Wilson în acești termeni evocatori: »Când eram foarte tânăr, l-am întâlnit pe Eugène Ionesco, care a venit de câteva ori să vadă primele mele spectacole de teatru din Paris. l-au plăcut, mi-a spus „Ai mers mult mai departe decât Beckett” și m-a întrebat la acea vreme – era în 1971 – dacă aş dori să regizez una dintre piesele sale, considerând că aş fi persoana potrivită. Să fiu sincer, nu ştiam cine era, nu-i cunoşteam munca. Abia ştiam cine era Samuel Beckett... Câţiva ani mai târziu, ne-am reîntâlnit, am luat prânzul în apartamentul său. Şi el a spus din nou că sunt omul potrivit pentru a-i regiza piesele, care erau adesea greşit interpretate. Nu s-a întâmplat niciodată lucrul acesta. Apoi, când m-au solicitat cei de la Craiova, m-am gândit că poate este timpul potrivit pentru a o face. Şi locul potrivit în România pentru a-i monta opera...»

Este timpul potrivit pentru a omagia opera unui mare artist al teatrului mondial, sosit aici la Craiova pentru a-l omagia prin arta sa unică pe unicul Ionesco. Unica întâlnire din apartamentul parizian al lui Ionesco şi-a găsit în sfârşit corespondentul: Robert Wilson este acum la Craiova pentru a-l întâlni pe Ionesco în lumea creată de geniul său spectacologic. „Rinocerii” pot să înceapă: Wilson este aici, iar Ionesco aşteaptă ridicarea cortinei de undeva din sală, cu acel zâmbet de histrion perfect care a spus, ca pentru sine, dar destul de tare încât să auzim cu toţii: „am pus pe roate istoria teatrului.”

About that surprising meeting Robert Wilson remembers in these evocators terms:

„When I was very young and I have met Eugene Ionesco, he came several times to see my first major work in the theater which was in Paris. He liked it very much and said: „You went much further than Beckett.” and he asked me at that time - it was in 1971- if I would direct one of his plays, he thought that I'd be the right person to do it. To be honest I didn't really know him, I didn't know who he was, in fact I didn't know anything about theater. I barely knew Samuel Beckett. A few years later, we met again, we had lunch at his apartment and he said again at that time that "I think that Wilson would be the right one to direct my work", that for him it was often misunderstood. And it turned out I never did. And then, when I was proposed to direct this play, „Rhinoceros” I thought maybe it is the right time to do it and the right place, here in Romania."

It is the right time to pay tribute to the work of a great artist of the global theater, arrived here in Craiova to pay tribute through his unique art to Ionesco. The only meeting of Ionesco's Parisian apartment have finally found its correspondent: Robert Wilson is now in Craiova to meet Ionesco in the world created by his performative genius. "Rhinoceros" can start: Wilson is here and Ionesco is waiting for the lifting of the curtain from somewhere in the hall, with that smile of perfect histrion who said to himself but loud enough for all of us to hear: "I put on wheels the history of theater."